

UPA15/38
Nuuk 12. Maj 2015
Juliane Henningsen

Kommunini sulisut meeqqanik inuusuttunillu ajornartorsiuteqartunik tunngasunik oqaloqatigiinnissat siunertaralugit sulisut pineqartut qanoq assigiinngitsunik amerlatigisunik, kiisalu suliassiissutinik sulinerminnilu qanoq nammataqartiginersut, taamatullu suliassanut nukissanik naammaattunik peqartitsinersoq, kiisalu isumaginnittunut suliassat qanoq amerlassuseqarnissaat pillugu periarfissaqarnersoq, tamannalu pissusissamisooruunersoq pillugit oqaloqateqarnissaq. Naalakkersuisut peqquneqarnis-saannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaatur siunnersuut. Naalakkersuisut misissuinerisa naliliinerisalu inerneranaalunaarusiorneqarluni kingusinnerpaamik 1. april 2016 Inatsisartunut tunniunneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aaja Chemnitz Larsen, Inuit Ataqatigiit)

Nunatsinni meeqqat amerlanerpaartaat toqqissisimasumik inuuneqarput. Meeqqat isumagineqarluarsimasut inuiaqatigiinni nukittuujullutik inersimasunngoriartortarput. Ilinniarnissamat nukissaqarlutik inuiaqatigiinnut peqataalluurtarput. Tamatumunnga meeqqat tamarmik pisinnaatitaaffeqarput.

Ilaqarpugulli meeqqanik angajoqqaaminnit isumagineqarluangitsunik. Nunatsinni meeqqanik sumiginnaaneq annertoqaaq. Meeqqat 23%-ii sumiginnaagaasutut tagginneqartarput. Meeqqallu 7%-ii angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimapput. Sumiginnagaanerup ersiutai ullutsinni takussaapput. Inuttut misigissutsitigut attaveqarsinnaannginneq, kamassaqarujussuarneq, qaratsakkut innarlerneqarneq tarnikkullumi aamma nappaateqalernermik kinguneqarsinnaavoq sumiginnagaaneq.

Aalajangiisuulluinnarpoq tamatta meerartatsinnut isumaginnilluurtuunissarput. Sumiginnaasoqarsimatillugulu - pasitsaassisoqarneriinnaaniluunnit ilisimasariaqarparput sumut kimullu saaffiginnessanerluta. Piviusormi unaavoq, akisussaaqatigiippugut. Allap meeraa pasitsaakkukku nerisassaqqangitsoq, imerfiusumi peroriartortoq, persuttarneqarsimasoq allatulluunnit sumiginarneqarsimasoq - taava pisussaavunga oqartussanut nalunaarutiginnissallunga.

Taavami nalunaarutiginnikkuma - pisussaaffiga malillugu? Inatsisit malillugit kommunimi saaffigineqartup suliaq tigusussaavaa. Ilisimaneqarporli ullumikkut kommunini inunnik sullissisut ulapingaaramik malinnaaniapiloortartut. Ilaat suliaminnik nammassinnaajunnaarlutik qasusoortarput.

Tamannalu eqqumiiginangilaq. Takorlooriartigumi suliffitsinni meeqqat pillugit suliat 300 tungaanoorsinnaasut nerrivitsinnut ilineqartut. Pissutsit piviusut taamaapput. Siorna Naalackersuisut nakkutilliinermi paasisimavaat, innuttaasut meeqqat pillugit nalunaarutiginnissutigisimasat ilaatigut ukiut arlallit qisuariartigineratik uninngatinneqartarsimasut. Tamanna illersorneqarsinnaangilaq. Meeqqat illersorniarlugit qanoq iliuseqartariaqarpugut.

Nunatsinni sullissisut atugarisaat, nunani allani sullissisut atugaannut sanilliukkutsigit assiliaq allaaqaaq. Assersuutigalugu Sverige-mi kommunit ilaanni inunnik isumaginninnermi siunnersortip ataatsip suliat 15-20 tungaannut suliarisarpai. Danmarkimi agguaqatigiisillugu 30-60 missaaniittartut.

Taamaattumik killiffissioinissaq pingaaruteqarpoq. Aaja Chemnitz Larsen-illu maanna qaqitaa suliassamut tassunga ilaalluinnarpoq. Pisortanit nassuerutigineqartariaqarmat, qanorluunnit inatsisit kusanartigaluarpata - illuatungaani kivitsisussat amingarpata, taava inatsit timitalerneqarsinnaangilaq. Taamaattumik siunissami sullissisup ataatsip suleriasinnaasaanik killiliinissaq avaqqunneqarsinnaangilaq. Taamatuttaaq nalunaarusiornermi sulisunut atugassarititaasut nalilersorneqartariaqarput, atugassarititaasut pitsaangippata sulisussaaleqineq piujuassammat.

Tamannattaq Naalackersuisut suliniutigimareernikuusaannut ilaammat Naalackersuisut allannguutissat siunnersuutaat akuersaarparput. Maannamiit kommunit tapersorneqarnerusariaqarput kiisalu Inatsisartuniit oqaloqatiginerusariaqarpavut. Kommunit tamakkerlutik meeqqat pillugit anguniakkatik malinnaavigisariaqarpaat. Taamatullu meeqqat inuusuttuaqqallu angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut tamarmik iliuousissamik pilersaaruteqarnissaannik anguniagaqarnerput naammassisariaqavippoq, ullumikkut killiffik pillugu Naalackersuisut qanoq ilisimatitsisinnaappat?

Suliasassat amerlassusissaannik siunnersuusiorneq ima kinguneqassaaq meeqqat pineqartut angerlarsimaffiup avataanut inissittariaqarsimasut ilaquataasullu artorsartut qaninnerusumik malinnaavigineqalersinnaassallutik. Aamma ima kinguneqassaaq suliat tungaasigut aaqqissorluagaanerusunik naleqqunnerusunillu pilernikkut isumaginnermik sulisoqarineqartut tigungmiinnaqarsinnaassamata.

Uani suliame MIO-minngaanniit nalunaarussiaq "Inatsimmit piviusumut" nalunaarusiornermi ilaasariaqarpoq; nalunaarusiarlu allannguinnermik kinguneqartariaqarpoq. Naggataatigut meeqqanut inuusuttunullu ikiorsiisarnermut tunngasunut ikiorsiisarnermut inatsisitta nutarterneqarnerani Naalackersuisut siunnersuutip matuma ilanngunnissaa isumaliutigissagaat kaammattuutigerusuppara.

Naggataatigut oqaatigerusuppara pisariaqarsorigakku ullumikkornit annertunerungaartumik meeqqat atugaat, sumiginnaasarneq, qanoq iliuuseqqaqatigiinnissaq oqaloqatigiissutigisariaqaratsigu. Akisussaaqatigiinneq anersaaralugu - meeqqanut atugassarititagut pitsaanerpaatittariaqarpagut.